

**ZALECENIA I WSKAZÓWKI DOTYCZĄCE WŁAŚCIWEGO WYKORZYSTANIA W
ZARZĄDZIE DRÓG MIEJSKICH GENERATYWNEJ SZTUCZNEJ INTELIGENCJI**

Kierunki odpowiedzialnego wykorzystania generatywnej sztucznej inteligencji w Zarządzie Dróg Miejskich

Sztuczna inteligencja to ogólne określenie różnych technik programowania, pozwalających maszynom wykonywać zadania, które normalnie wymagają inteligencji człowieka lub innych żywych istot. Systemy te mogą działać w większym lub mniejszym stopniu samodzielnie i potrafią na przykład rozpoznawać wzory, przewidywać, udzielać rekomendacji lub podejmować decyzje. Technologie te opierają się na przetwarzaniu danych, tworzeniu modeli i rozwijaniu algorytmów, co umożliwia automatyzację procesów, takich jak zbieranie, przetwarzanie i analizowanie danych.

Generatywna sztuczna inteligencja to rodzaj sztucznej inteligencji, która uczy się na dostępnych danych, a następnie tworzy nowe treści, takie jak teksty, obrazy czy kody. W przeciwieństwie do tradycyjnych systemów AI, które tylko analizują dane, GenAI potrafi generować nowe treści. Cechuje ją „kreatywność” i zdolność adaptacji do różnorodnych zadań. Może na przykład tworzyć spersonalizowane odpowiedzi na zapytania urzędników lub mieszkańców, pomagać w tworzeniu raportów czy w projektowaniu przestrzeni miejskiej.

Narzędzia GenAI to oprogramowanie, które wykorzystuje generatywną sztuczną inteligencję do wykonania określonego zadania. W tej kategorii znajduje się szerokie spektrum narzędzi – od ogólnodostępnego ChatGPT, wykonującego niemal każde zadanie, po wyspecjalizowane systemy wewnętrzne, stworzone na potrzeby konkretnej grupy zadań.

Prompt to polecenie lub instrukcja używana do wygenerowania odpowiedzi lub treści przez model sztucznej inteligencji, na przykład w systemach generatywnej AI.

Dziennik (użycia GenAI) to miejsce przeznaczone do rejestrowania kroków związanych z zastosowaniem technologii generatywnej sztucznej inteligencji w pracy.

Zawarte tu kierunki odpowiedzialnego używania generatywnej sztucznej inteligencji przez pracowników Zarządu Dróg Miejskich uwzględniają unijne wytyczne¹ w zakresie: szacunku dla autonomii człowieka, zapobiegania szkodom, respektowania sprawiedliwości oraz możliwości wyjaśnienia wyników.

Na ich podstawie powstały zasady, o których należy pamiętać, korzystając z generatywnej sztucznej inteligencji w pracy:

1. przewodnia i nadzorcza rola człowieka — odwołuje się do zasady poszanowania autonomii ludzkiej;
2. techniczna solidność i bezpieczeństwo — odwołuje się do zasady zapobiegania szkodom;

---

¹ Wytyczne w zakresie etyki dotyczące godnej zaufania sztucznej inteligencji z 2019 r. stworzone przez Niezależną Grupę Ekspertów Wysokiego Szczebla ds. sztucznej inteligencji powołana przez Komisję Europejską w czerwcu 2018 r.

3. ochrona prywatności i zarządzanie danymi — odwołuje się do zasady zapobiegania szkodom;
4. przejrzystość — odwołuje się do zasady możliwości wyjaśnienia;
5. różnorodność, niedyskryminacja i sprawiedliwość — odwołuje się do zasady sprawiedliwości;
6. dobrostan społeczny i środowiskowy — odwołuje się do zasad sprawiedliwości oraz zapobiegania szkodom;
7. odpowiedzialność — odwołuje się do zasady sprawiedliwości, a zarazem jest uzupełnieniem wszystkich wcześniejszych wymogów.

Zalecenia:

- wspieranie osób pracujących w Zarządzie Dróg Miejskich poprzez wykorzystanie narzędzi GenAI,
- działanie na rzecz wspólnego dobra,
- odpowiedzialne korzystanie z technologii,
- zarządzanie ryzykiem,
- ochronę danych,
- przejrzystość działań i zrozumiałe decyzje,
- ciągłe podnoszenie kompetencji.

Wymienione zasady są również przywołane w motywie 27 Preambuły Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustanowienia zharmonizowanych przepisów dotyczących sztucznej inteligencji (AI Act)².

Rozporządzenie wraz z Wytycznymi w zakresie etyki stanowi podstawowy akt normatywny opisujący koncepcję godnej zaufania sztucznej inteligencji (trustworthy AI) przyjętą w Unii Europejskiej. Standardy zapisane w tym dokumencie uwzględniają główne zasady wynikające z Europejskiej deklaracji praw i zasad cyfrowych w cyfrowej dekadzie (Dz. U. UE. C. z 2023 r. Nr 23, str. 1), czyli:

- ukierunkowanie transformacji cyfrowej na człowieka,
- solidarność i włączenie społeczne,
- swoboda wyboru,
- udział w cyfrowej przestrzeni publicznej,
- bezpieczeństwo, ochrona i wzmocnienie pozycji,
- zrównoważony rozwój.

---

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1689 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia zharmonizowanych przepisów dotyczących sztucznej inteligencji oraz zmiany rozporządzeń (WE) nr 300/2008, (UE) nr 167/2013, (UE) nr 168/2013, (UE) 2018/858, (UE) 2018/1139 i (UE) 2019/2144 oraz dyrektyw 2014/90/UE, (UE) 2016/797 i (UE) 2020/1828 (akt w sprawie sztucznej inteligencji) Tekst mający znaczenie dla EOG (Dz. U. UE. L. z 2024 r. poz. 1689).

1. GenAI ma nas wspierać, a nie zastępować.

Dlaczego to ważne: Zadaniem generatywnej sztucznej inteligencji jest wspieranie naszej pracy, aby była bardziej wydajna. To my decydujemy, kiedy tych narzędzi użyjemy. Mamy też kontrolę nad tym, co powstaje przy użyciu GenAI. W każdej chwili możemy zmienić lub poprawić treści stworzone przez te narzędzia.

Kluczowe wskazania:

- GenAI bywa przydatnym narzędziem, jednak to człowiek decyduje o tym czy, kiedy i jak go używa. Narzędzia mają usprawniać naszą pracę i wspierać nas w pomaganiu mieszkańcom, użytkownikom miasta oraz sobie nawzajem.
- Technologia może wspierać nasze umiejętności, ale nie powinna prowadzić do mechanicznego wykonywania zadań — szczególnie tych wymagających uwagi, specjalistycznych kompetencji czy kreatywności.
- Mamy kontrolę nad tym, jak używamy narzędzi GenAI — w każdej chwili możemy przerwać pracę z wykorzystaniem sztucznej inteligencji, jeśli nam nie służy.
- Innowacje nie są celem samym w sobie. AI służy nam pomocą, ale nie zastępuje kontaktu z drugim człowiekiem — dotyczy to zarówno interesantów, jaki i pracowników Zarządu Dróg Miejskich.
- Używamy narzędzi GenAI, kiedy w naszej ocenie są potrzebne. Na przykład. jeśli zweryfikowanie rekomendacji wygenerowanej przez narzędzie sztucznej inteligencji zajmuje nam tyle samo czasu, co samodzielne podjęcie decyzji, sprawdzamy, czy AI wnosi do danego procesu realną wartość dodaną.

Pamiętajmy:

- AI to jedynie nasz pomocnik — my podejmujemy ostateczną decyzję.
- Stosujemy GenAI wtedy, gdy faktycznie wspiera naszą pracę.
- W razie wątpliwości, sprawdzamy wyniki generatywnej sztucznej inteligencji. Ufamy przede wszystkim swoim kompetencjom i wiedzy.

2. Używamy GenAI dla dobra wspólnego.

Dlaczego to ważne: Naszym celem jest wspieranie mieszkańców Warszawy i użytkowników miasta oraz ich otoczenia. Zastosowanie GenAI w jednym obszarze może mieć konsekwencje także w innym zakresie. Dlatego staramy się rozpatrywać oddziaływanie generatywnej sztucznej inteligencji w różnych aspektach funkcjonowania miasta.

Kluczowe wskazania:

- Urząd jest instytucją publiczną, dlatego jako jego pracownicy mamy szczególny obowiązek korzystania ze wsparcia GenAI w sposób rozważny, z myślą o dobru mieszkańców i użytkowników miasta.
- Używając narzędzi GenAI dbamy o to, aby ich oddziaływanie było pozytywne w wymiarze społecznym i środowiskowym. Należy wziąć pod uwagę nie tylko ich wpływ na jakość życia jednostek, ale także na społeczności oraz środowisko naturalne.

- Dbamy o to, żeby treści generowane przez GenAI nie dyskryminowały żadnych grup społecznych.

Pamiętajmy:

- Na pierwszym miejscu są potrzeby mieszkańców i użytkowników miasta, a nie technologia.
- Liczy się nie tylko to, co jest tu i teraz — ważny jest też długofalowy wpływ.
- Sprawdzamy wygenerowane treści też pod względem unikania dyskryminacji.

3. Bierzymy odpowiedzialność za to, jak korzystamy z GenAI.

Dlaczego to ważne: Odpowiedzialność za korzystanie z GenAI nie jest jednoosobowa, ale dotyczy całej organizacji. Należymy do instytucji publicznej i przestrzeganie procedur pomaga nam rozważnie korzystać z technologii. Sprawdzamy wszystkie rekomendacje AI, a w razie wątpliwości zwracamy się do ekspertów.

Kluczowe wskazania:

- Każda osoba jest odpowiedzialna za swoje działania z użyciem GenAI niezależnie od stanowiska i pełnionej funkcji.
- Korzystając z GenAI w pracy używamy tylko systemów zatwierdzonych przez Zarząd Dróg Miejskich, a ich lista po przejściu fazy testów będzie na bieżąco aktualizowana.
- Pamiętamy, że podobnie jak przy każdym innym narzędziu, obowiązują nas przepisy prawa powszechnie obowiązującego (na przykład RODO) i przepisy wewnętrzne (na przykład zarządzenia Dyrektora ZDM).
- Wydział Informatyki służy wsparciem i pomocą w zakresie stosowania generatywnej sztucznej inteligencji w sposób bezpieczny i zgodny z wymogami prawa oraz etyki.
- Podczas wprowadzania nowego narzędzia GenAI w Zarządzie Dróg Miejskich tworzone będą procedury dotyczące bezpiecznego korzystania z GenAI. Zdrowy rozsądek i ograniczone zaufanie użytkowników wobec sztucznej inteligencji pomagają bezpiecznie stosować ją w praktyce.
- Jeżeli odpowiedzi wygenerowane przez GenAI stanowią wkład do naszej decyzji, muszą zostać przez nas zweryfikowane i zatwierdzone. Jest to szczególnie ważne, kiedy niosą za sobą skutki prawne dla mieszkańców i użytkowników miasta. Przed publikacją dokładnie je sprawdzamy — obowiązuje tzw. „zasada drugiego spojrzenia”, polegająca na zweryfikowaniu wyników przez drugą osobę.
- W sytuacji, gdy wewnętrzne narzędzie GenAI popełnia błędy, działa niewłaściwie lub nietypowo, należy to udokumentować i zgłosić do administratora danego systemu – wyznaczonego po pozytywnym przejściu fazy testów danego narzędzia i jego zatwierdzeniu.

- Awaria narzędzi GenAI nie paraliżuje naszej pracy —na wypadek, gdyby system przestał funkcjonować lub generował błędy każda osoba będąca użytkownikiem narzędzia Gen AI opiera swoją pracę na wiedzy, doświadczeniu z wykorzystaniem obowiązujących przepisów i wewnętrznych procedur Zarządu Dróg Miejskich
- Użycie narzędzi generatywnej sztucznej inteligencji w obszarach o wysokim stopniu ryzyka jest rejestrowane przez poszczególne Wydziały i zgłaszane do Wydziału Informatyki. Wszelkie działania z użyciem generatywnej sztucznej inteligencji potencjalnie mogące prowadzić do przestojów w działalności Zarządu Dróg Miejskich albo wpływać na pogorszenie świadczenia usług będą traktowane jako obszary o wysokim stopniu ryzyka w kontekście IT.

Pamiętajmy:

- GenAI używamy tylko zgodnie z procedurami i nie przyjmujemy bezrefleksyjnie jej podpowiedzi.
- Jeśli mamy wątpliwości, pytamy ekspertów lub szukamy wiarygodnych źródeł (na przykład artykułów naukowych).
- Zgłaszamy zauważone błędy.

4. Potrafimy oszacować ryzyko i przestrzegamy zasad bezpiecznego używania GenAI.

Dlaczego to ważne: Zagrożenia związane z GenAI mogą być różne i nie zawsze są oczywiste. Samo przestrzeganie zasad cyber bezpieczeństwa nie daje pewności, że wyniki generowane przez narzędzia AI będą zgodne z obowiązującym prawem czy przyjętymi zasadami etycznymi. Warto mieć również na uwadze kontekst stosowania sztucznej inteligencji.

Kluczowe wskazania:

- Ryzyko związane ze stosowaniem GenAI może wystąpić w wielu obszarach, m.in. wycieku informacji, wizerunku instytucji, ewentualnych szkód wyrządzonych mieszkańcom i użytkownikom miasta czy wpływu na dobrostan obywateli i środowisko.
- W sytuacji, gdy dla Zarządu Dróg Miejskich zostało opracowane nowe narzędzie GenAI, wymogi etyczne i prawne zawarte są w specyfikacji zamówienia i traktowane na równi z wymogami bezpieczeństwa systemu.
- W razie wątpliwości co do ewentualnego ryzyka związanego z zastosowaniem GenAI w konkretnym przypadku, konsultujemy się z przełożonymi i wydziałem odpowiedzialnym za używanie AI w Zarządzie Dróg Miejskich.
- W pracy korzystamy z narzędzi GenAI zatwierdzonych przez Zarząd Dróg Miejskich (po pozytywnym przejściu fazy testów). Ich lista będzie aktualizowana na bieżąco.

- Dokumenty służbowe wprowadzamy korzystając z konta służbowego wyłącznie do tych narzędzi GenAI, które Zarząd Dróg Miejskich jednoznacznie zaklasyfikował jako bezpieczne i nadające się do tego typu zastosowań.

Pamiętajmy:

- Wiemy o różnych ryzykach związanych z użyciem GenAI.
- Traktujemy te standardy i obowiązujące prawo na równi z wymogami bezpieczeństwa, efektywności czy wydajności.

5. Dbamy o bezpieczeństwo danych

Dlaczego to ważne: Do danych podchodzimy ostrożnie, tak by zapewnić im należytą ochronę. Podczas pracy z narzędziami GenAI, korzystamy tylko z tych danych, których mamy prawo używać. Zależy nam również na tym, by mieszkańcy i użytkownicy miasta wiedzieli, jak dbać o bezpieczeństwo swoich danych, gdy mają do czynienia z narzędziami GenAI dostarczonymi przez Zarząd Dróg Miejskich.

Kluczowe wskazania:

- Używając GenAI, pamiętamy o zasadach bezpieczeństwa informacji.
- W szczególny sposób zabezpieczamy dane podlegające ochronie — Zarząd Dróg Miejskich opracuje odpowiednie instrukcje określające, które z nich nigdy nie mogą być wprowadzane do narzędzi GenAI.
- Pracując z danymi dopuszczonymi do przetwarzania w narzędziach GenAI, zapewniamy zgodność z procedurami i zachowujemy ostrożność.
- Zgodnie z RODO, dostęp do danych i możliwość ich przetwarzania uzyskujemy w zakresie niezbędnym do wykonywania swoich obowiązków, a podejmowane przez nas czynności są odnotowywane w naszym dzienniku aktywności rozumianym jako wszystkie systemu rejestrujące aktywność pracowników

Pamiętajmy:

- Zabezpieczamy nie tylko dane wprowadzane do systemu, ale również te, które są z niego wygenerowane.
- Administrator systemu może sprawdzić jakie dane były wprowadzane do wewnętrznego narzędzia GenAI oferowanego przez Urząd.

6. Korzystamy z narzędzi GenAI w jawny i przejrzysty sposób

Dlaczego to ważne: Korzystanie z generatywnej sztucznej inteligencji może wzbudzać wątpliwości, dlatego o jej stosowaniu w pracy informujemy wprost. Ukrywając użycie GenAI ryzykujemy wzrost nieufności mieszkańców wobec technologii i działań Urzędu.

Kluczowe wskazania:

- Po uzyskaniu odpowiedzi od GenAI, pytamy narzędzie o proces dochodzenia do wyniku, tzn. pytamy o źródło danych, na podstawie których system wygenerował treści.

- Dbamy o przejrzystość procedur — w razie potrzeby informujemy interesariuszy (mieszkańców, użytkowników miasta oraz pracowników Urzędu) o wykorzystywaniu GenAI w danym przypadku.
- W przypadku wykorzystywania narzędzi GenAI do tworzenia treści audiowizualnych, zawsze informujemy o ich wykorzystaniu oznaczając je podpisem „Treść wygenerowana przy wsparciu sztucznej inteligencji”.

Pamiętajmy:

- W prompcie zapisujemy polecenie o wskazanie drogi dotarcia do wygenerowanej treści.
- Przy tworzeniu treści audiowizualnych informujemy o użyciu AI.
- Rejestrujemy wykorzystanie narzędzi GenAI przy wsparciu w podejmowaniu decyzji poprzez zapisanie ich w dzienniku.